

Større danske straffesager om svig og uredelighed.

Af politiadvokat JØRGEN SMITH.

Tiden indtil Danske Lov.

Bestemmelserne i den danske straffelov af 1930 om underskøb, bedrageri, mandatsvig og skyldnersvig og de supplerende forskrifter i det følgende kapitel om andre strafbare formuekrænkelser har en lang historie bag sig, der belyser forbindelsen imellem kriminalitetens og de almindelige samfundsforholds udvikling.

De middelalderlige landskabslove omtalte slet ikke forhold, der nu betragtes som bedrageri og underskøb. I det primitive landbrugssamfund kunne disse forbrydelser næppe spille nogen rolle. I byerne, hvor handel og håndværk var samlet, var emnet mere aktuelt. I flere stadsretter fra 1200-tallet var der fastsat strenge straffe for brug af falsk mål og vægt og for forfalskning af varer¹). Da der i midten af 1500-tallet foregik en omfattende reform af landets love, blev straffelovgivningen gjort meget strengere, men straffebudene blev hverken da eller i den følgende tid udstrakt til de svigagtige forhold undtagen i særlige tilfælde, hvor de blev ligestillet med tyveri. På denne tid var man begyndt at få erfaringer med hensyn til besvigelser. Henimod 1517 var der således opdaget store underskøb i Københavns slotsforvaltning, for hvilke slotsskriveren blev hængt. De lå vistnok også til grund for, at *Torben Oxe* blev dødsdømt, efter at rigsrådet havde frifundet ham for at have forgiven Dyveke²).

I 1610 blev adelsmanden *Christoffer Rosenkrantz* dømt og henrettet efter at have gjort sig skyldig i store bedragerier. Det afgørende punkt i sagen var iøvrigt et falskforhold. Fortællingen om, at det var Chr. IV selv, der afslørede dette forhold ved at konstatere, at vandmærket i et brev var yngre end brevets datering, er ikke rigtig. Denne historie hører hjemme i en anden, mindre kendt retssag fra den samme tid³).

Corfitz Ulfeldt gjorde sig sandsynligvis skyldig i at lade store beløb af sundtoldens indtægter gå i sine egne lommer og i andre grove økonomiske misbrug af sine stillinger, men forholdene

¹) jvf. *Stemann*: »Den danske retshistorie indtil Chr. d. V.s lov« (1871) pag. 634, og *Stig Juul*: »Den gamle danske strafferet og dens udvikling indtil slutningen af det 18. århundrede« i »Kampen mod Forbrydelsen« I (1951) pag. 257.

²) jvf. *Arup*: »Danmarks historie« II (1932) pag. 341 og *Poul Bagges* artikel i »Dansk biografisk Leksikon« om *Torben Oxe*.

³) jvf. *Henry Bruuns* artikel i det samme leksikon om *Christoffer Rosenkrantz*.

kom ikke frem i retssagen imod ham af hensyn til de mange medimplicerede⁴).

Chr. d. V.s Danske Lov og tiden derefter.

Danske Lov af 1683 indeholdt lige så lidt som de tidligere love almindelige bestemmelser om svigagtige og uredelige forhold. Den indeholdt derimod en række enkeltforskrifter, der nok afspejler, hvad statsmagten i den forløbne tid var blevet nødt til at interessere sig for. Der var således fastsat straf for salg eller pantsætning af ting, hvortil gerningsmanden savnede fornøden hjemmel, for fordølgelse af hittegods og vrags⁵) og for arvesvig. Loven indeholdt en enkelt regel om assurancesvig. Værgers og skifteforvalteres misbrug af deres stilling skulle straffes som »svig og underfundighed« (3-17-24) og 5-2-82). Den, der oppebar mere i told eller skat, end af kongen påbudet var, skulle straffes som for tyveri.

Danske Lovs regler blev i de påfølgende 160 år suppleret med en del spredte bestemmelser. Ved en plakat af 1754 blev der foreskrevet straf for husejere i København, der indgik 2 lejemål om det samme værelse. I Sø- og Møbelassurancekompagniernes oktrojer fremkom der nye bestemmelser om forsikringsvig. Ved forordninger af 1702 og 1757 blev der indført bestemmelser om svigagtig fallit. Desuden forekom der forskrifter om straf for bedrageriske forhold i forordninger om mål og vægt og i forskellige laugsartikler m. m.

Ved en forordning af 1793 blev der indført straf for den oppebørselsbetjent, der sammenblandede oppebårne kongelige skatter eller offentlige afgifter med sine egne penge og ikke havde dem i sikker og særskilt forvaring. I tilfælde af kasseangel skulle en oppebørselsbetjent efter forordninger af 1690 og 1739 dømmes til slaveri, indtil han havde afbetalt sin gæld, hvad der dog — til ringe trøst — ikke var en straf, men kun et tvangsmiddel for at få ham eller familien til at betale det skyldige.

Det nu i korte træk skildrede lovgrundlag bestod indtil 1840. Den betydningsfulde tyveriforordning af 1789, ved hvilken nye humane tendenser slog igennem indenfor strafferetten, beskæftigede sig ikke med de svigagtige forhold bortset fra, at den mildnede de ved Danske Lov foreskrevne straffe.

Da der stadig forekom en del forhold, som statsmagten måtte reagere imod, uden at de rantes af de gældende love, straffede man ulovbestemte bedragerier efter forholdets beskaffenhed og lovgivningens analogi. Som eksempler herpå kan nævnes domme

⁴) jvf. C. O. Bøggild Andersens artikel sammesteds om Corfitz Ulfeldt.

⁵) Disse forhold medtages under bedrageri i *Algreen-Ussing: Haandbog i den danske Kriminalret* (1827).

for bedrageri i spil, bedrageri med overtroiske råd og kunster og bedrageri ved tallotteriet, jvf. nedenfor.

I *Edvard Holm*: »Danmark-Norges historie« I og II (1891 og 1894) findes der nogle skildringer af embedsstanden i den første halvdel af 1700-tallet. Efter den store nordiske krig var lønningerne små og embedsmændene af ringe kvalitet. Uredelighed forekom i stort omfang. I de første ti-år efter 1720 gjorde 2 politimestre i København sig skyldige i bedrageri og tyveri. Sager om underskøb og unøjagtigt regnskab blomstrede navnlig i Norge, hvor mange embedsmænd havde brugt krigen til at mele deres egen kage. Der forekom kasse mangler på aldeles forbløffende store beløb. I Chr. d. VI.s tid forekom der stadig kasse mangler hos embedsmænd, men dog i mindre omfang.

I 1783 opdagede man, at Asiatisk Kompagnis kasserer og bogholder og en af direktørerne havde dannet et komplot om at besvige kompagniet. Det var lykkedes dem at tilegne sig 673.737 Rbdl. Indtil Albertisagen var dette forhold den største berigelsesforbrydelse i Danmark.

Historikeren og nationaløkonomen *Marcus Rubin* har i sin bog om »Frederik den VI.s tid fra Kieler-freden til kongens død« (1895) givet en fyldig beskrivelse af de mange besvigelser, som embedsmænd gjorde sig skyldige i i dette tidsrum. Han gør rede for 13 meget omfattende sager, hvorunder et stort antal toldtjenestemænd — deriblandt toldinspektører, toldforvaltere og toldkasserere — i årene 1807—29 blev dømt for kassesvig, modtagelse af bestikkelser og andre forseelser. I 1828 opdagede man, at der igennem 30—40 år i Nørrejylland var betalt en brændevinskat, der var ukendt for de højere myndigheder, og som gik i en toldforvalters lomme.

I 1829 blev der pådomt en sag angående flere overformynderes bedragerier overfor overformynderiet i København på mindst 100.000 Rbdl. I 1820 blev det konstateret, at en af de højeste finansembedsmænd, konferensråd *Birch*, havde besveget statskassen for henved $\frac{1}{2}$ mill. Rbdl. En kasserer ved Det kgl. Teater besveg teateret for ca. 70.000 Rbdl. Begge undskyldte sig iøvrigt med, at de havde brugt pengene til spil i statens lotteri, således at den ene offentlige kasse havde fået, hvad der var taget af den anden. En fuldmægtig ved klasselotteriet tilvendte sig i 1815—17 ca. 400.000 Rbdl. ved snyderi i lotteriet, der iøvrigt blev besveget af inspektøren for 350.000 Rbdl. I 1825 faldt der dom i en omfattende bedragerisag, der angik tallotteriet. Københavns magistrat blev i 20-erne bedraget af sin vægterinspektør og af sin hovedkasserer. En biskop efterlod sig ved sin død en kasse mangel på 16.000 Rbdl. En montmester bemægtigede sig i 1830 montens kassebeholdning på 3.200 Rbdl. og solvbarrer til et beløb af 7.000 specier, således at enkelte af barrene vel var tilbage, men ved nærmere eftersyn viste sig at være af bly. I Lejre herred for-

brød den ene herredsfoged efter den anden sit embede. Rundt om gjorde stiftamtmand, justitsbetjente, havne- og andre kasserere sig skyldige i underslæb. En stiftamtmand i Sjællands Stift, der blev dømt for bedrageri, rømte fra straffen og døde som flygtning i Hamburg.

Da *Algreen-Ussing* i stænderforsamlingen i Roskilde opremsede alle de særlige fonds, som finansvæsenet var belemet med, sluttede han med at nævne »den såkaldte slotsbygningsskasse og teaterkassen, der også nylig have lidt tab ved deres kassereres utroskab og bedrageri, som det overhovedet synes at være en skæbne i Danmark, at man først erfarer slige kassers tilværelse, når de af vedkommende kassebetjente ere tomte«.

Om årsagerne til disse forhold oplyser *Rubin*, at embeder ofte blev besat ved begunstiggelse af personer, der havde gjort sig fortjent på en eller anden måde, men uden hensyntagen til deres evner til at bestride stillingerne. Embedsmændene havde, ligesom den øvrige befolkning, lidt megen økonomisk skade under og efter krigen med England. Deres indlægter bestod i stort omfang af sportler, som det var vanskeligt at holde rede på. Kommercekollegiet forsvarede og undskyldte sine embedsmænd. Man tog det ikke særlig højtideligt med embedsuredelighed. Regnskaberne gik langsomt ind. Revisionen var indviklet og sendrægtig. Hvis der blev indledet retssager, kunne de vare både 5 og 10 år. Ved almindelige kasse mangler lod dommen som regel på erstatning eller indsættelse i fængsel, indtil beløbet var betalt. Af og til kunne der være tale om slaveri. Dom var imidlertid eet og fuldbyrdelse noget andet. Der opnåedes som regel hurtig benådning, og der blev sorget for, at afsoning foregik under relativt behagelige former.

Rubin fremhæver stærkt, at tiden efter 1814 var en krise-tid, og at der skete et stærkt fremskridt med hensyn til ærligheden i den offentlige administration, da krisen var helt overvundet.

Forordningen af 11. april 1840 og straffeloven af 1866.

Den 11. april 1840 fremkom der en forordning angående straffen for tyveri, bedrageri og falsk m. m., ved hvilken de svigagtige og uredelige forhold for første gang blev gjort til genstand for systematisk lovgivning. Forordningen er een af de 4 Ørsted'ske straffelove⁶⁾.

I bemærkningerne til sit udkast fremhæver Ørsted vanskelighederne ved at give tilfredsstillende bestemmelser om bedrageri. »Der er ikke let nogen forbrydelse, der frembyder et vanskeligere stof for lovgivningen end bedrageri. Der gives en stor kreds af handlinger, der ikke kommer overens med den strenge

⁶⁾ jvf. *Troels G. Jørgensen*: »De Ørsted'ske Straffelove« (1948).

redelighed, som pligt og æren fordrer, men som dog ikke uden overvejende ulempe kan inddrages under straffelovgivningen. Men den grænselinie, som skiller slige handlinger fra dem, der kan og bør gøres til genstand for straffeloven, er så fin, at de vanskeligt lader sig angive ved skarpe almindelige begreber«. Ørsted anså det for umuligt at opstille en almindelig definition af bedrageri og fandt det rigtigt, at man i loven afhandlede de mest betydende arter af denne forbrydelse og bemyndigede domstolene til i analogi heraf at behandle de unævnte tilfælde, som måtte forekomme.

Forordningen blev udfærdiget i overensstemmelse hermed, således at den i §§ 41—57 indeholdt en vidtløftig opregning af bedrageriets og underslæbets forskellige gængse former. Ved § 59 blev det bestemt, at besvigelser med hensyn til told-, stempel-, post- og andre statsindtægter blev holdt uden for de nu indførte bedrageribestemmelser. § 76 handlede om ulovbestemte bedragerier, om hvilke det hed, »at ethvert unævnt bedrageri bliver at straffe i lighed med det af de ovennævnte, hvorved det efter sin beskaffenhed og i medfør af de grundsætninger, som herske i foranførte bestemmelser, nærmest kan sammenlignes«.

I § 44, der handlede om den, der til eget brug anvendte penge, som han havde modtaget fra andre, eller som var overgivet ham til forvaring eller til en bestemt anvendelse, hed det »dog, dersom det ikke er ved at bryde segl eller lås for de fremmede penge, at han har sat sig i stand til at benytte dem, og han heller ikke svigagtigt har fragået modtagelsen, bortfalder alt strafansvar, hvis han, inden dom i første instans overgår ham, erstatte, hvad han således har forbrugt. Det skal iøvrigt, for så vidt sådan forøvelse af anden mands midler ikke have været forenet med de ovennævnte skærpende omstændigheder, altid stå i den skadelidendes magt, om han vil have sagen forfulgt.«

Forordningens bestemmelser gik med få ændringer over i straffeloven af 1866, således at den nu nævnte § 44 blev lovens § 254. § 76 forsvandt samtidig med, at det i lovens § 1 blev bestemt, at dens straffebestemmelser kunne anvendes på et forhold, der ganske måtte sættes ved siden af en i loven som forbrydelse betegnet handling.

Til imødegåelse af alle de mangler, der var fundet i den offentlige administration, blev der den 8. juli 1840 udstedt en forordning angående det offentlige kasse- og regnskabsvæsen, der først og fremmest bestemte, at oppebørselsbetjente skulle stille sikkerhed for beløb, som de fik i deres varetægt. Forordningen indeholdt forskellige straffebestemmelser, der gik over i straffeloven af 1866.

Tiden indtil den første verdenskrig.

I den sidste halvdel af 1800-tallet blev der kun pådømt meget få større bedrageri- og lignende sager. De to slesvigske krige og krisen i 1857 affødte ikke bemærkelsesværdige affærer. Af de i U. f. R. optagne sager kan nævnes en sag imod to direktører for en bank i Slagelse, som de påførte tab ved svigagtige forhold (U. 1879 — 195 og 749). I 1882 blev en række bestyrelsesmedlemmer i en fynsk bank dømt for svigagtige forhold og uordentlig bogføring (U. 1882 — 736). I 1887 blev en vekselerer dømt for underslæb med hensyn til ca. 1.350.000 kr. Sagen i U. 1891 — 377 fortæller om en ejendommelig kriminel karriere. En i 1820 født mand blev i 1840 af Højesteret dømt til at have hånd og ære forbrudt for falsk, tyveri m. m. Han fik straffen eftergivet imod afsoning af 4 års frihedsstraf i Møens lugt- og forbedringshus. Ved løsladelsen i 1844 blev han ansat ved denne straffeanstalt. Da den blev nedlagt, kom han til amtskontoret og senere byskriverkontoret i Roskilde, hvor han blev fuldmægtig. I 1868 blev han bogholder og kasserer ved amtsrådet samt skolefondskasserer. I denne stilling opnåede han at besvige amtsråd, skolefond og amtmand for ca. 245.000 kr. Ved højesteret blev der i 1899 pådømt en sag, der gik ud på, at en københavnsk borgerrepræsentant, der vidste, hvilke landerhvervelser kommunen ønskede at foretage, lod en bekendt sikre sig køberetten til nogle ejendomme. Han fik derefter borgmesteren til at lade den pågældende repræsentere kommunen ved erhvervelsen af ejendommene, hvorefter de blev solgt til kommunen med en skjult fortjeneste til de to implicerede personer på 180.000 kr. Borgerrepræsentanten døde under sagen, således at dommen kun kom til at angå den medtiltalte, der blev idømt en kortvarig frihedsstraf. (U. 1899 — 784).

I 1907—08 brød 3 københavnske banker sammen, hovedsagelig på grund af for store engagementer i usundt byggeri. Der blev dannet en bankkomite, og staten og de 5 hovedbanker påtog sig at sikre kreditorerne. Efter sammenbrudet fulgte der straffesager angående forholdene i Grundejerbanken, Detailhandlerbanken og senere hen i den lille Københavns Incassations- og Kreditbank.

I 1906 havde *Grundejerbankens* bankråd besluttet at udvide aktiekapitalen fra 10 til 20 millioner kr. Et medlem af bankrådet dannede sammen med 2 andre personer et konsortium, der skulle garantere salget af aktierne. Konsortiet blev betegnet som et engelsk/dansk konsortium, skønt dets deltagere alle var danske. Det påtog sig garanti for tegningen af 10 mill. kr. nye aktier, men forbeholdt sig, at banken skulle belåne en del af dets egne aktiekøb. Banque Francaise i Paris blev overtalt til at overtage en del aktier, men betingede sig, at aktierne skulle kunne opnås noteret på børsen i Paris, hvad der kun var ringe udsigt til. I 1906 blev

der indbudt til aktietegning her i landet, idet det blev oplyst, at hele aktieudvidelsen var sikret af et dansk/engelsk konsortium, og at 5 mill. kr. på forhånd var anbragt i Paris. Akticemissionen mislykkedes imidlertid fuldstændigt. Trods støttekøb fra bankens og konsortiets side faldt kurserne, og der blev kun solgt en del af de udbudte aktier. Den franske banks akticovertagelse blev ikke til noget. Det endte med, at banken dels for egen regning, og dels som sikkerhed lå med egne aktier på 12 mill. kr. Konsortiet, der kom til at skyldte banken 8 mill. kr., kunne kun fremskaffe ca. 400.000 kr. Efter at der var gjort forgæves forsøg på at stive bankens prestige af ved hjælp af regnskabsmæssige manøvrer, måtte den standse sine betalinger. Bankens 2 direktører og bankrådsmedlemmet fik kortvarige frihedsstraffe. (U. 1911—76).

I *Detailhandlerbanken* var ledelsen fuldstændigt overladt til den administrerende direktør, idet direktionens øvrige medlemmer kun havde underordnede opgaver, medens repræsentantskabet og komitéen var blottet for indsigt i bankens forhold. Efter regnskaberne udviklede bankens økonomiske stilling sig gunstigt, men i 1908 måtte den træde i likvidation. Det blev konstateret, at den selv lå med ca. 5 mill. kr. egne aktier, at aktiekapital, reserve- og ekstrarfond var tabt, og at der yderligere var et underskud på over 5 mill. kr. Det blev godtgjort, at tabene skyldtes direktørens uforsvarlige dispositioner, og at han havde skjult den virkelige tilstand ved grove regnskabsmæssige urigtigheder for at udbytte og tantiemer kunne udbetales. Han blev idømt forbedringshusarbejde i 8 måneder (U. 1911—438).

Tabene ved Grundejerbankens og Detailhandlerbankens sammenbrud beløb sig til ialt ca. 17 mill. kr.

Københavns Incassations- og Kreditbank A/S var oprettet i 1907. Dens aktiekapital, 100.000 kr., var anmeldt fuldt indbetalt, skønt der ved starten kun var indskudt 500 kr. i form af tryk ager. Året efter blev der yderligere indbetalt 500 kr. Bankens leder og en kontorchef blev dømt for svigagtigt forhold opgjort til ca. 14.000 kr., idet de modtog betalinger for vekslere, der var viderekonteret, uden at indfri vekslerne, således at flere af skyldnerne kom til at betale 2 gange. (U. 1912—549).

Den noget senere sag vedrørende *A/S Roskilde Handels-, Håndværks- og Landbobank* var af samme art som disse sager. Bankens direktør påførte den et tab på ca. 780.000 kr. ved børsspekulationer. Tabene blev skjult ved grove urigtigheder ved bogføringen og ved, at direktøren bortskaffede generende bilag. Bankrådets og kontrolkomiteens medlemmer og revisorerne svigtede fuldstændigt deres opgaver, dels på grund af manglende indsigt og dels fordi flere af dem drev spekulationsforretninger sammen med direktøren. Han blev idømt forbedringshusarbejde i 18 måneder. (U. 1914—722).

Den 8/9-1908 meldte *Alberti* sig til politiet og opgav, at han havde besveget den Sjællandske Bondestands Sparekasse for 9 mill. kr.

Alberti var blevet højesteretssagfører i 1881 og var justitsminister fra 1901—08.

Fra 1887 havde han ledet bondestandens sparekasse, og i 1888 var han blevet formand for Danske Landmænds Smøreksporthforening. Såvel i sparekassen som i smøreksporthforeningen var alle forretningsmæssige anliggender lagt i hans hænder, uden at bestyrelserne førte nogen kontrol med ham. Han havde foreningens hovedkasse, hvis midler ikke blev holdt afsondret fra hans egne. Dens regnskaber blev ikke gjort bekendt for medlemmerne. Foreningens årlige omsætning lå mellem 5 og 8 mill. kr.

Alberti var allerede fra midten af 80'erne i alvorlige økonomiske vanskeligheder. Fra 1886 var han sagfører for et byggeføretagende i Jægersborggade, hvortil sparekassen i 1887 ydede prioritetslån. Af de beløb, som han derved fik udbetalt, beholdt han 300.000 kr., som han senere dækkede ved hjælp af midler fra eksportforeningen. Da han i 1892 for sparekassens regning optog et lån i Nationalbanken på 200.000 kr., tilegnede han sig ca. 125.000 kr. af beløbet. Kort efter skaffede han dækning ved brug af midler, der tilhørte eksportforeningen og et dødsbo, i hvilket han var executor. Underslæbet overfor boet blev igen dækket med penge fra foreningen.

Besvigelserne overfor eksportforeningen blev hovedsageligt gennemført ved hjælp af vekselmanøvrer. I 1889 åbnede *Alberti* uden de øvrige bestyrelsesmedlemmers vidende en bankkonto i London, til hvilken en del af betalingerne for smør gik ind. Beløbene på kontoen blev dels taget hjem til foreningen og dels anvendt af *Alberti* til mislykkede guldminespekulationer. Da foreningens regnskab blev rekonstrueret i anledning af sagen, viste der sig en underbalance på 15,5 mill. kr. For ca. 8,6 mill. kr.s vedkommende forelå der underslæb. Ca. 6,6 mill. kr. var gået med til guldminespekulationer og resten til dækning af forskellige tidligere underslæb m. m. For at kunne klare eksportforeningens udbetalinger havde *Alberti* ladet foreningen låne ca. 7,4 mill. kr. af sparekassen. Til denne optog han til gengæld store lån i Privatbanken og Nationalbanken, der blev holdt skjult på sparekassens regnskab. Privatbanken havde efterhånden til sikkerhed krævet deponering af sparekassens værdipapirer til en værdi af over 7 mill. kr. Da banken i 1905 forlangte mellemværendet nedbragt, lod *Alberti* de deponerede papirer realisere. Når han ventede revision i sparekassen, lånte han til at begynde med de deponerede papirer i banken. Senere foreviste han blot fortegninger over dem, uden at revisorerne spurgte, hvad der lå bag deponeringen. Efter at bortsalget af obligationerne var begyndt,

fremstillede han urigtige fortegnelser, som han forsynede med falske underskrifter. Samtlige Albertis svigagtige manipulationer, der stod på igennem 20 år, blev skjult igennem urigtig bogføring i sparekassen og i eksportforeningen. Til brug overfor foreningens revision fremstillede han falske konto-kuranter fra en engelsk kunde, der til dels var impliceret i sagen. Han blev idømt tugthusarbejde i 8 år, lovens strengeste straf (U. 1911—382).

Det er umuligt inden for denne artikels rammer at skildre banksagernes og Alberti-sagens samfundsmæssige betydning. De økonomiske tab har kunnet gøres op, og Alberti-sagens umiddelbare politiske følger er velkendt. Den skade, som Alberti forvoldte ved at kompromittere vort folkestyre, og den mistillid, som han og de forbryderiske bankledere skabte i befolkningen overfor det økonomiske livs ledende mænd, lader sig derimod ikke måle.

Tiden op imod den forrige verdenskrig var stærkt præget af børsspekulationer, deriblandt af de såkaldte terminsforretninger, d. v. s. køb og salg af varer til senere levering, forretninger, der normalt afvikles uden virkelige vareleverancer, således at gevinst og tab blot konstateres ved forskellen mellem de aftalte priser og varernes noterede børspriser på den fastsatte leveringsdag. 2 personer drev fra 1908 en terminsspekulationsforretning. De skabte et indtryk af, at de drev omfattende forretninger på amerikanske børser. For at imponere kunder, førte de fingerede telefonsamtaler med udenlandske børser o. l. De fik en stor kreds af ganske ukyndige mennesker til at gå ind i terminsforretninger, idet de foregav, at de modtog fortrolige oplysninger om prisforhold fra deres udenlandske forbindelser, at kundernes ordrer blev afgivet til børserne i New York og Chicago, og at de selv var deres kunders upartiske rådgivere, for hvilket de iøvrigt beregnede sig en særlig høj provision. I virkeligheden var de kundernes modparter, idet de ikke lod ordrerne gå videre, men selv tog risikoen ved engagementerne. Når prisudviklingen medførte, at en kunde havde udsigt til at opnå avance udover den provision, han skulle betale, rådede de ham til at afvikle forretningen. Ved hjælp af modstridende råd til de forskellige kunder skaffede de sig ordrer, der kompenserede hinanden, således at den ene kundes gevinst opvejede den andens tab. Til tider fik de endda een og samme kunde til på denne måde at afgive modstridende ordrer. De tiltalte indtægter bestod i provisionsbeløb, som de i årene 1908—12 beregnede sig med ialt ca. 1,2 mill. kr. Da mange kunder led store tab — nogle blev ruineret — kom der dog kun ca. 690.000 kr. ind, hvoraf halvdelen udgjorde deres egen fortjeneste. De blev idømt forbedringshusstraffe i 18 måneder og 3 år (U. 1914—586).

Igennem årene op imod den første verdenskrig fik det danske samfund smertefulde erfaringer for, at det er nødvendigt at be-

kæmpe uhæderlighed inden for det moderne komplicerede erhvervsliv ved en løbende kontrol og ikke blot ved straffebestemmelser, der først kommer til anvendelse, når ulykkerne er sket. Den første aktieselskabslov kom i 1917. I 1919 gennemførtes efter vanskelige forberedelser den første banklov, ved hvilken banktilsynet blev indført. Med sparekasserne var der allerede indført et tilsyn i 1880, som blev skærpet ved sparekasseloven af 1919. I tiden indtil 1916 var der konstateret ca. 20 besvigelser overfor sparekasser, således f. eks. 1877 i Århus (155.000 kr.), 1895 i Fåborg (165.000 kr.), samme år i Ørsted (205.000 kr.), 1905 i Thisted (125.000 kr.) samt 1912 i Hjørring (½ mill. kr.).

Tiden indtil straffeloven af 1930.

Under den første verdenskrig forekom der kun få domfældelser for større bedragerier. Konjunkturerne gjorde det muligt for mindre hæderlige mennesker enten at klare sig på anden måde eller at undgå opdagelse. Iblandt de sager, der blev behandlet af daværende assessor *Thorup*, var den i 1917 ved højesteret pådømte sag imod en grosserer, som blev straffet for bedrageri imod søkrigsforsikringen og et andet forsikringsselskab for ialt ca. 450.000 kr. ved urigtige oplysninger om, at nogle af englænderne opbragte skibsladninger fedt var endeligt bestemt for Danmark, skønt de var solgt til Tyskland (U. 1917—405). Denne sag var udgangspunkt for den senere imod Thorup rettede forfølgelse⁷). Et par domme fra 1918 angik vekslerere. Den ene sag, U. 1918—46, angik det forhold, at de domfældte havde skaffet sig skjulte fortjenester på kundernes bekostning ved at skære på kurserne, d. v. s. afregne med kunder til dårligere kurser end de på børsen opnåede. Den anden var af samme karakter som den foran nævnte terminsspekulationssag. De ulovlige fortjenester beløb sig her til 5—600.000 kr. (U. 1918—388). Den i U. 1922—685 omtalte sag mod en opkøber for et stort udenlandsk selskab, der modtog returkommissioner med ialt ca. 320.000 kr. fra danske eksportfirmaer, er sikkert karakteristisk for de første efterkrigsår.

I løbet af 20'erne kom der et meget stort antal bedrageri- og underslæbssager frem. Mange af dem var meget store, men er dog for eftertiden blevet af ringe betydning i forhold til 3 sager: Landmandsbank-sagen, Henckel-sagen og Plum-sagen.

Den danske Landmandsbank var stiftet i 1871 med en aktiekapital, der i 1917 var udvidet til 100 mill. kr. Under den forrige verdenskrig var den landets mægtigste bank. Ved udgangen af 1920, da højkonjunkturerne hørte op, var totalbalancen på 1.482

⁷) jfr. *Jul. Schovelin*: »Inkquisitionens sidste Offer« (1925), der i 1926 indbragte sin forfatter simpelt fængsel i 4 måneder.

mill. kr. Egenkapitalen udgjorde 167 mill. kr. Af bankens midler var 178 mill. kr. bundet i koncernen omkring det transatlantiske kompagni, 205 mill. kr. i børsengagementer igennem et relativt lille antal konsortier og 121 mill. kr. i 8 store handels- og industrivirksomheder.

Det *Transatlantiske Kompagni* var stiftet i 1916 som »holding company« for en række af *Harald Plum* ledede eller kontrollerede selskaber i ind- og udland. Mange af selskaberne var usunde fra starten og led store tab allerede under højkonjunkturerne. De drev en omfattende varehandel, men for en stor del således, at selskaberne handlede indbyrdes om varepartier, der blev transporteret fra den ene verdensdel til den anden, indtil de var fordærvede og værdiløse. Mange forretninger var helt uden hoved og hale, således salg til Ecuador af ligkistepynt til dækning af landets behov igennem 2--300 år. Der blev arbejdet med uhyre omkostninger, derunder mægtige gager til uduelige ledere af de mange selskaber og kontorer. Ved udgangen af 1922 var der lidt tab på 207 mill. kr., hvoraf ca. 165 mill. kr. faldt på landmandsbanken. Ved bankens sammenbrud blev det konstateret, at en del af de spekulationsforretninger, den havde financieret, var foretaget for den administrerende direktør, Emil Glückstadt, og en afdød direktør, og at der i stort omfang var tale om spekulation i bankens egne aktier. På børskonsortierne og på bankens aktiespekulationer blev der lidt tab, der nok beløb sig til 80--100 mill. kr. De handels- og industriselskaber, som banken havde ydet lån til, var for en stor del konjunkturbetonede virksomheder, der var ude af stand til at overleve krigstidens ophør. På dem blev der tabt 60--80 mill. kr., således at de samlede tab kom til at udgøre ca. 330 mill. kr. Da banken i 1922 måtte søge støtte, blev der nedsat en kommission, hvis undersøgelser bl. a. resulterede i, at der blev rejst straffesag imod 5 direktører, deriblandt *Emil Glückstadt*, som døde under sagen, samt imod et bankrådsmedlem og 5 bestyrelsesmedlemmer.

Af Østre landsret blev det slået fast, at Glückstadt havde be-
sveget banken med hensyn til ialt 10--12 mill. kr., dels ved at han havde ladet banken overtage spekulationsengagementer, på hvilke han eller hans bekendte havde lidt tab og dels ved, at han havde ladet banken foretage uberettigede kontante udbetalinger til ham eller bekendte af ham. Bankrådsmedlemmet blev straffet for bedrageri ved højesteret. Direktørerne og bestyrelsesmedlemmerne blev idømt bøder for grov uagtsomhed ved bankens regnskabsaflæggelser (U. 1923--871)⁸⁾.

Banksagerne florerede i det hele taget. I 1923 blev der pådømt en sag mod en tømmerhandler og en direktør for Håndværkernes

⁸⁾ jfr. Landmandsbank-kommissionens beretning af 1922.

kreditbank, der ved checkbedragerier havde påført denne bank og 3 provinsbanker tab på over 800.000 kr. (U. 1923—174). Den administrerende direktør for en lille jydsk bank bedrog Privatbanken, der var hans banks hovedkreditor, ved at stille sikkerhed i papirer, som banken ikke havde nogen ret til (U. 1924—109). Formanden for Kerteminde banks bankråd, der havde spekulationskonto i banken under opdigtet navn, påførte sammen med direktøren banken store spekulationstab. De aflagde bevidst urigtigt regnskab (U. 1924—211). Direktøren i Thuro bank gjorde sig skyldig i falsk. Direktøren for Haslev bank voldte banken betydelige tab ved valutatransaktioner, som han skjulte ved urigtig bogføring (U. 1924—594). I 1926 blev 2 direktører og formanden for repræsentantskabet i Sydfyns diskontobank idømt forbedringshus- og fængselsstraffe for svigagtige forhold. Direktøren for en bank i Køge besveg banken sammen med dens juridiske konsulent (U. 1926—371). Privatbanken og Ålborg diskontobank blev besveget af funktionærer for henholdsvis 600.000 og 500.000 kr. Tre ledende funktionærer blev idømt henholdsvis 4 års tugthus for falsk og bedrageri og 3 og 2 års forbedringshus for bedrageri imod Nyborg sparekasse. Direktøren for en lille fynsk bank gjorde sig skyldig i bedrageri og vekselfalsk for ca. 120.000 kr. Amager bank blev besveget af sin bestyrer for ca. 400.000 kr. Efter at Skive bank var brudt sammen, blev bankdirektøren og tre andre personer idømt simpelt fængsel for overtrædelse af aktieselskabs- og bankloven. Der faldt endvidere mange bødestrafte til bestyrelsesmedlemmer i banker for grove pligtforsømmelser.

Ingeniør *Henckel* var leder af skibsværftet i Kalundborg og flere andre virksomheder, der brød sammen ved krigens afslutning. Kalundborg bank blev trukket med i faldet. I 1923 blev der rejst en nævningesag imod ham og bankens to direktører, men sagens behandling blev afbrudt, efter at de første 13 af anklageskriftets 40 forhold var gennemgået, da man mente, at den betydning, det kunne have for de tiltaltes strafskyld, om de fandtes skyldige i flere forhold end de behandlede, ikke stod i forhold til den tid og ulejlighed, som ville være forbundet med sagens fulde gennemførelse. Henckel blev anset for skyldig i at have ladet skibsværftet belaste med forskellige private udgifter og i at have overladt værftet værdiløse tilgodehavender, for hvilke han tog sig betalt med deres fulde nominelle værdi. Han og den ene bankdirektør havde endvidere ladet værftet kvittere sine tilgodehavender hos de tre tiltalte på meget store beløb imod vederlag i aktier af ganske ringe værdi. Der forelå urigtig regnskabsaflægelse i stort omfang. Henckel blev straffet med forbedringshusarbejde i 3 år, og de 2 bankdirektører med kortvarige fængselsstraffe (U. 1923 - 711).

Skont *Harald Plum's* forretningsvirksomhed havde været genstand for en sønderlemmende kritik under Landmandsbank-sagen, lykkedes det ham påny at blive leder af flere selskaber. I 1929 blev det opdaget, at der forelå store besvigelser, og Plum skød sig. I 1930 blev 3 medskyldige, 2 direktører og en revisor idømt forbedringshusstraffe, og i 1931 blev 17 bestyrelsesmedlemmer idømt bøder efter aktieselskabsloven. Om Plums forhold blev det oplyst, at han, da han fratrådte som direktør for »Transatlantisk Kompagni« i slutningen af 1921, havde forpligtet sig til at betale Landmandsbanken 600.000 kr. igennem 6 år. For at skaffe midler, havde han begået bedragerier i sin stilling som direktør i »The Crown Butter Export Co«, således at han, allerede før han i 1923 fik en bøde i forbindelse med Landmandsbank-sagen, havde tilegnet sig ca. 2 mill. kr. I de følgende år voksede hans bedragerier imod »Crown Butter«s aktionærer og obligationsejere til ialt 3 mill. kr., hvorhos han bedrog udenlandske bankhuse for ca. 7 mill. kr. og andre, derunder amerikanske aktionærer i »Nordisk Trust« for ca. 4 mill. kr., således at hans besvigelser ialt kom på ca. 14 mill. kr. Pengene blev hovedsagelig brugt til mislykkede handelsforetagender og spekulationer, men 4 mill. kr. blev dog anvendt til private formål.

Inden for den offentlige administration gik besvigelserne navnlig ud over de kommunale kasser, men staten gik heller ikke ramt forbi. I 1924 blev der pådømt en sag imod 6 funktionærer på det kgl. Assistenshus, der havde begået besvigelser for 440.000 kr. I 1925 blev en amtsstuefuldmægtig og en revisor i Landbrugsministeriet idømt store forbedringshusstraffe for bedragerier. Samme år opdagede man, at en fuldmægtig havde tilegnet sig ca. 185.000 kr. på det kgl. borgmesterkontor i Århus, og at en dommerfuldmægtig i Neksø havde begået omfattende underslæb. I 1926 og 1927 blev en stationsforstander og en hospitalsinspektør dømt for falsk og besvigelser. I 1929 blev det konstateret, at en kontorchef i Handelsministeriet havde tilegnet sig ca. 250.000 kr. af Søkrigsforsikringens midler, og at en kontorchef havde besveget Børskommissariatet for ca. 30.000 kr. En dommerfuldmægtig i Odense tilegnede sig igennem nogle år ca. 250.000 kr.

Af sager, der iøvrigt tildrog sig særlig opmærksomhed, kan nævnes sagen imod en methodistisk biskop, der i 1926 blev dømt for velgørenhedsbedrageri. Uden for det almindelige lå også den i 1930 pådømte sag imod en reder og en skibsfører, der blev dømt for assurancesvig ved forvoldelse af skibbrud (U. 1930—924).

Sagen imod en kendt københavnsk direktør belyste manglerne ved bestemmelserne i straffeloven af 1866 om underslæb. I begyndelsen af 1928 blev det almindelig kendt, at han havde besveget en del bekendte, der havde betroet ham midler i spekulationsøjemed. I januar 1928 offentliggjorde fhv. justitsminister

Steincke et åbent brev til ham, hvori han blev spurgt, om det var rigtigt, at han havde bortsvindlet 800.000 kr. Fra politiets side blev der til at begynde med intet foretaget, idet man henholdt sig til bestemmelsen i straffelovens § 254 om, at det skulle bero på den forurettede, om sagen skulle forfølges, når talen var om underslæb med hensyn til fremmede penge. medmindre der var brudt segl eller lås eller modtagelsen af pengene var svigagtigt fragået. Der fremkom ingen anmeldelse fra de besvegnes side, men da det af en udenforstående jurist blev gjort klart, at tilgænelserne i et vist omfang måtte være sket ved brud på segl eller lås, blev sagen fremmet, således at direktøren i april 1928 blev idømt 4 års forbedringshus for tyveri og bedrageri. Sagen gav anledning til en ivrig offentlig diskussion om besvigelsessager. Det vigtigste indlæg i denne diskussion var et foredrag af professor *Krabbe*, som er optaget i hans »Betragtninger over forbrydelse og straf« (1928). Det indeholder en rammende karakteristik af bedrageri-forbrydelserne og deres farlighed. *Krabbe* be tegnede § 254 som bedrageribestemmelsernes akilleshæl. Som bekendt forsvandt denne bestemmelse også fra straffeloven, da denne i 1930 fremtrådte med den nu kendte systematiske inddeling af herigelsesforbrydelserne.

Når man beskæftiger sig med 20ernes store kriminalitet på besvigelsesnes område, er det helt hyggeligt at læse om overretssagføreren, der havde tid til igennem et par år at besvige postvæsenet for henimod 600 kr. ved at frankere sin post med brugte frimærker eller sammensatte stykker af sådanne (U. 1923—595).

Tiden efter den nye straffelov.

Begivenhederne i 30erne ligger endnu så nær, at kun de største sager skal nævnes.

I 1932 blev en bogholder dømt for falsk og underslæb med hensyn til $\frac{3}{4}$ mill. kr. overfor den hypotekforening, hvori han var ansat. I 1935 blev en direktør og en hovedkasserer i Håndværkerbanken straffet for besvigelser på henholdsvis ca. 260.000 og 400.000 kr. (U. 1935—1126). Samme år blev det konstateret, at en fuldmægtig og en revisor igennem ca. 9 år havde tilegnet sig ca. 570.000 kr. under deres arbejde i Københavns torvedirektorat (J.D. 1936—151). I 1937 faldt der dom over 2 direktører for A/S Kalk- og Kridtcentralen, der bl. a. havde hævet betydelige beløb udover gagerne og svigagtigt havde ladet selskabet financiere spekulationsbyggeri (J.D. 1937—76). Samme år blev en dommerfuldmægtig i Roskilde idømt 3 års fængsel for falsk, underslæb og bedrageri. I 1938 blev en vekselerer dømt for underslæb på 146.000 kr. En forretningsfører i Alderdomskassen for sygeplejersker tilstod sig skyldig i underslæb med hensyn til 175.000 kr. I 1939 pådømte højesteret sagen imod tre byggespekulanter, der

ved underretten var idømt fængselsstraffe for bedrageri i forbindelse med byggevirksomhed. Ved landsretten var de kun blevet dømt for overtrædelse af aktieselskabsloven, men derefter udmålte højesteret 6 måneders fængsel til hver af dem for urigtig anmeldelse til aktieselskabsregisteret (U. 1940—48). I 1940 faldt der dom i sagen vedrørende underslæb med hensyn til 122.000 kr. af A/S Frederiksberg Sporvejes midler (U. 1941—646).

Under besættelsen blev der, ligesom under den forrige verdenskrig, behandlet forholdsvis få bedrageri- og underslæbssager af betydning. Der forekom nogle store sagførerunderslæb, to på ca. 600.000 kr. og et på ca. 400.000 kr. En direktør blev i 1944 idømt 4 års fængsel for bedrageri og underslæb til et samlet beløb af 1¼ mill. kr. Under krigen blev en dommer idømt 1 års fængsel for forbrug af betroede midler, og i 1946 blev en politimester, imod hvem der var rejst sag for unational optræden, dømt for underslæb.

Fra efterkrigstiden kan det nævnes, at det i 1947 blev opdaget, at et håndværkslaug var blevet besveget af sin afdøde oldermand for ca. 200.000 kr. I 1948 og 1949 er bankerne i Års og i Haslev konstateret besveget for 220.000 kr. og 80.000 kr. Flygtningeadministrationen i Ålborg og Frederiksberg kommune er blevet bedraget for henholdsvis 800.000 og 150.000 kr. I de allersidste år har banksagerne i Næstved og Thorshavn, besvigelserne overfor Fyens Diskontokasse og overfor sparekassen i Frederiksværk samt nogle forhold, der har rettet sig imod militæret, nok været de største afsluttede sager.

De sager, der her er omtalt, udgør kun en del af de sager, der er blevet pådømt, og disse udgør igen kun en del af de faktisk begåede bedragerier og underslæb m. v. Svigagtige og uredelige forhold har sikkert voldt samfundet langt større tab end alle andre forbrydelser tilsammen. Tabene virker tit særlig hårdt, fordi de ofte konstateres på tidspunkter, hvor de økonomiske forhold i sig selv er vanskelige. Den skade, der forvoldes ved, at mistillid ødelægger menneskers indbyrdes gode forhold og initiativ, og ved at uærlighed gør besværlig og dyr kontrol nødvendig, kan slet ikke måles. Den er i virkeligheden af større betydning end de direkte tab. Det må være en af kriminalitetsbekæmpelsens hovedopgaver at dæmme op for disse forbrydelser, som nok vil vise sig i stort omfang igen, når konjunkturerne engang vender sig.

Straffelovens beskrivelse af de svigagtige og uredelige forhold — og de forhold, der knytter sig nær til dem — er i tidens løb blevet rummelige nok til at kunne anvendes imod alle de handlemåder, som ud fra almindelige menneskelige og økonomiske

synspunkter kan opfattes som forbryderiske. Domstolene har også anvendt bestemmelserne med megen realitetssans i denne henseende. Som eksempel herpå kan nævnes den i U. 1938—392 og 792 refererede dom over 2 forsikringsagenter, der blev straffet for bedrageri i anledning af, at de for at opnå betaling af første års præmie, som tilfaldt dem selv, i en række tilfælde havde formået personer (enker og aldersrentenydere m. fl.) til at underskrive forsikringsbegæringer uden hensyn til, om de pågældende havde brug for forsikringerne, og om det forsikringsselskab, som de repræsenterede, fik gyldigt krav mod de forsikrede⁹⁾. Anvendelsen af bestemmelserne om berigelsesforbrydelser på tilegnelse af rationeringsmærker er udtryk for den samme tendens¹⁰⁾.

Efter at underslæb i almindelighed er gjort til genstand for ubetinget offentlig påtale, behøver man ikke at opleve åbenlyst skandaløse tilfælde som det af professor Krabbe kritiserede. Sagernes gennemførelse vil dog stadigvæk i stort omfang være afhængig af de besvegnes anmeldelse. Dette kan til tider føre til resultater, der kan anerkendes ud fra menneskelige synspunkter, men må i almindelighed beklages, navnlig hvor undladelsen af at foretage anmeldelse skyldes uhæderlige aftaler imellem den besvegne og gerningsmanden¹¹⁾.

Domstolene har forlængst forladt den urimeligt milde udmålingspraksis, der var fremherskende i århundredets begyndelse.

Straffelovgivningen og strafforfølningen kan kun være et enkelt led i bekæmpelsen af besvigelser. Revision og kasseinspektion inden for den offentlige administration, tilsyn med bankers, sparekassers og livsforsikringsselskabers virksomhed og revision inden for aktieselskaber og andre erhvervsvirksomheder er de afgørende kampmidler imod underslæb og bedragerier. Krav om sikkerhedsstillelser, evt. ved kautionsforsikring, åbner ikke alene mulighed for dækning af tab, men har også stor præventiv betydning. De danske sagføreres erstatningsfond, der skal kunne yde erstatning af tab, som forvoldes ved sagføreres og deres personales underslæb, er en værdifuld nydannelse på dette område¹²⁾.

⁹⁾ jfr. *Ivar Strahl*: »Om rekvisiten skada och vinning vid förmögenhetsbrotten« (Stockholm 1948).

¹⁰⁾ jfr. *Hurwitz*: »Til læren om berigelsesforbrydelser. Om tilegnelse af rationeringsmærker.« i U. 1942 B pag. 301.

¹¹⁾ Et tilfælde, der strejfede dette problem, forelå for nogle år siden. En person havde begået et hedragerilignende forhold overfor en ung forretningsmand. Da sagen, der omfattede mange forhold, kom frem til domsforhandling, var den unge forretningsmand medtiltalt. Han havde fundet ud af, at han lettest kunne få sit tab dækket ved at gå i kompagni med hovedmanden.

¹²⁾ »Avisårhogen« indeholder for tiden 1924—1953 omtale af ca. 25 underslæbs- og hedragerisager imod sagførere.

Blandt aktuelle problemer findes spørgsmålet om, hvorvidt skattebesvigelser stadig skal betragtes og behandles som væsensforskellige fra berigelsesforbrydelser. I kontrolloven af 12/7 1946 er der truffet bestemmelse om, at straffen for skattesvig kan stige til fængsel i 2 år. På grund af disse forholds store samfundsøkonomiske betydning¹³⁾ er der i store kredse ønske om, at de behandles som berigelsesforbrydelser, et ønske, der dog imødegås fra anden side, jfr. således *J. Hartvig Jacobsen: »Skatteretten«* (1950) pag. 384—387.

De store bedragerier og underslæb ville ikke være blevet til noget, hvis ikke de skyldige havde en vis social position og for- enede høj intelligens med svigtende hæderlighed. Mange af gerningsmændene til de forhold, der er omtalt i denne artikel, vil være kendt af store kredse af nulevende personer, således at man, dersom arbejdets omfang — og almindelige menneskelige hensyn — ikke forbød det, kunne indsamle fyldige oplysninger om deres personlighed. Om man derved ville finde fælles træk, hvorved de adskiller sig fra lovlydige personer af samme milieu, udover selve dette, at de har gjort sig skyldige i de ulovlige forhold, er meget tvivlsomt. Flere har ved siden af de forbrydelser, for hvilke de er dømt, gjort sig bemærket ved en positiv indsats i samfundslivet. Den i U. 1899—784 nævnte borgerrepræsentant spillede en fremtrædende rolle i den danske fagbevægelses første historie. Albertis politiske virksomhed var — selv om man også kan være modstander af den — af positiv samfundsmæssig karakter. Emil Glückstadt deltog i stort omfang i varetagelsen af offentlige, finansielle anliggender, og flere af de for underslæb dømte sagførere har gjort sig positivt gældende på forskellig måde.

Selv når man er tilhænger af bestræbelserne for at trænge afstraffende virksomhed i snævreste forstand så meget som muligt tilbage til fordel for helbredende og opdragende foranstaltninger, må man erkende, at foranstaltninger af disse arter normalt ikke kan sættes i værk overfor de mennesketyper, som man står overfor i de store bedrageri- og underslæbssager. De behandlingsfor- mer, som fængselsvæsenet kan tage i anvendelse, må i det store og hele vælges efter gennemsnitsklientellets behov, og dermed vil storbedragerne normalt falde uden for rammerne. Overfor dem må afstraffelsen alene begrundes ved almene samfundsmæssige hensyn.

Jørgen Smith.

¹³⁾ Finansministeren opgjorde i januar 1946 de formuer, der var skjult for skattevæsenet, til ca. 2,7 milliarder kr.